

8. Cherkes, B. S. (2006), "National identity in architecture community centers of capital cities in terms of ideological determination", Thesis abstract for Doct. Sc. (Architecture), 18.00.01, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, 36 p.
9. Yatsiv, M. B. (2014), Features of the organization artificial lighting the sacred spaces of traditional and modern churches, *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika": Arkhitektura* [Proceedings of the National University "Lviv Polytechnic": Architecture], no. 793, pp. 217–224. (in Ukrainian).
10. Yatsiv, M. B. (2010), Conceptual principles of lighting design historic buildings and monuments, *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika": Arkhitektura* [Proceedings of the National University "Lviv Polytechnic": Architecture], no. 674: pp. 223–229. (in Ukrainian).

УДК 725.94

Наталія Дацюк

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ АРХІТЕКТУРИ ТЕРНОПОЛЯ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС (1944–1965 РОКИ)

У статті розглянуто питання розвитку архітектурно-планувальної структури міста Тернополя у повоєнні часи, принципи організації архітектурних ансамблів, які створювали художній образ міста. Висвітлено зміну стилістичної спрямованості у формуванні обличчя центральної частини Тернополя, що найповніше проявилась у громадських спорудах, які вважаються композиційними акцентами вулиць, площ, скверів і визначають художній образ міста. Досліджено участь архітекторів того часу в становленні архітектурно-мистецького середовища обласного центру.

Ключові слова: архітектура, неокласицизм, фронтон, капітель, сквер, фонтан.

Наталія Дацюк

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ АРХИТЕКТУРЫ ТЕРНОПОЛЯ В ПОСЛЕВОЕННОЕ ВРЕМЯ (1944–1965 ГОДЫ)

В статье рассмотрены вопросы развития архитектурно-планировочной структуры города Тернополя в послевоенное время, принципы организации архитектурных ансамблей, которые создавали художественный образ города. Освещены изменения стилістической направленности в формировании облика центральной части Тернополя, которая наиболее полно проявилась в общественных зданиях, которые считаются композиционными акцентами улиц, площадей, скверов и определяют художественный образ города. Рассмотрено участие архитекторов того времени в становлении архитектурно-художественной среды областного центра.

Ключевые слова: архитектура, неоклассицизм, фронтон, капитель, сквер, фонтан.

Natalia Datsiuk

MAIN DIRECTIONS OF TERNOPIL ARCHITECTURE DEVELOPMENT IN THE POST-WAR PERIOD (1944–1965 YEARS)

The study of the main directions of the architecture development of Ternopil in the period between the 1945–1965 is especially relevant lately. Given that, today a new general plan of the city is developed, it provides for a more compact planning of the administrative center territory, the building of parks and green areas is being carried out. It is interesting to know which architects took an active

part in the development of the administrative center at that time, the influence of the city's leadership on the processes of construction and development of urban infrastructure.

In April 1944, the Soviet army liberated the territory of Ternopil from the German troops. The city was completely destroyed. It was necessary to restore the regional center. At that time there was a shortage of qualified specialists in the field of architecture and construction. No one wanted to go to work in the city, because there were no adequate working and housing conditions.

An interesting town-planning development of the postwar period is the restoration project of the almost destroyed Ternopil. In 1945, the specialists of the "Dipromisto" (architects V. Novykov, N. Panchuk) in a very short time fulfilled the layout of the central part of the city on the spot, and today it practically remains the same.

According to the general layout, developed by the project organization "Dipromisto", the central part of the city in the period between the 1946–1948 was rebuilt in the previously existing limits. 14 destroyed houses were rebuilt along the boulevard of T. Shevchenko (Stalin Street), in addition, a new building of the cinema "Peremoha" for 500 seats was built by the architect A. N. Maslov (pic. 1).

In the postwar decades, new theaters were built in Ukraine. They were built according to the traditional scheme, with a grand entrance portico, sequential placement of a cash vestibule and a foyer that surrounds the auditorium and the scene with the service rooms. Such a theater was built in Ternopil (in 1953 by the architects I. Mykhailenko, F. Chornovol, V. Novikov).

After the World War II, architecture of "social realism" appeared in Ternopil. It was then when the so-called Stalin's houses began to be built. Typical projects of residential houses have not been developed yet, housing construction has been carried out according to individual projects, so special attention is drawn to the "house on the stairs" at number 39 on the street of Kniazia Ostrozkoho in Ternopil, architect Volovets Volodymyr Vasylovych (Pic. 3). This first "stalinka" became the new face of the city, which connected the pomposity of finishing the elements of the facades of the house using traditional, improved architectural forms (pic. 4).

In the fifties of the XXth century there is a large-scale renovation of the urban territory of Ternopil. A large water basin with the area of 400 hectares is being built on the River Seret, and it has changed the city and gave it a peculiar artistic image. The park named after T. Shevchenko was established, it stretched along the eastern shore of water basin.

During the socialist reconstruction and atheistic hysteria, thousands of masterpieces of national architecture were destroyed on the territory of Ukraine. Among the lost architectural pearls of Ternopil is the Parafial Church of the Blessed Virgin Mary of Relentless Help, built during 1904–1908. The Central Universal Department Store was built on its place (pic. 6), architects V. Novykov, I. Mykhailenko, F. Chornovol.

It can be concluded that between the 1945 and 1965, almost completely destroyed Ternopil was raised from ruins and fires, architectural ensembles of the city center were created, residential, public, cultural and educational institutions were built, street infrastructure was expanded by building squares, boulevards, garden squares, parks were planted with trees, beautification of adjoining territory of Ternopil lake was also carried out. The architectural and artistic environment of the postwar city was actively formed.

Key words: architecture, neoclassicism, pediment, capital, garden square, fountain.

Дослідження основних напрямків розвитку архітектури міста Тернополя протягом 1945–1965 рр. нині особливо актуальне. Адже сьогодні розроблений новий генеральний план міста, в якому передбачено ущільнене планування території обласного центру, триває забудова територій парків та зелених зон.

Архітектура Тернополя є об'єктом для досліджень багатьох науковців, істориків, архівістів, мистецтвознавців, краєзнавців, журналістів. Серед них – Л. Бойцун [2–3], Я. Пелехатий [10], І. Дуда, Б. Мельничук [6] та ін. Проте питання розвитку архітектурно-планувальної структури міста Тернополя у повоєнні часи (1945–1965 р.) детально не було досліджено.

Мета статті – висвітлити основні напрямки розвитку архітектурно-планувальної структури міста (1944–1965 р.), конкретизувати, яким чином формували архітектурно-мистецького середовище повоєнного міста, визначити авторів, причетних до створення образу центральної частини міста.

У квітні 1944 року радянська армія вибила з Тернополя нацистсько-німецькі війська. Місто було повністю зруйноване. Постало завдання відбудови обласного центру. Тоді відчувалася гостра нестача кваліфікованих спеціалістів у галузі архітектури та будівництва. У місто майже ніхто не хотів їхати працювати, тому що не було відповідних умов праці та житла.

На той час при Раді міністрів УРСР створили Управління у справах архітектури. Обласний відділ у справах архітектури при Тернопільському облвиконкомі очолив М. П. Бишов, який одночасно виконував обов'язки уповноваженого Спілки архітекторів України у м. Тернополі. Микола Павлович Бишов народився у 1905 році. 1935 року закінчив Московський архітектурний інститут [4, с. 8].

У генеральних планах, що розробляли в ті роки, значну увагу приділяли виявленню основної ідеї формування міста – напряму його територіального розвитку. В них визначали принципи організації архітектурних ансамблів, площ і композиційних вузлів, які створювали художній образ міста [7, с. 426].

Цікавою містобудівною розробкою повоєнного періоду є проект відбудови майже зруйнованого Тернополя. У 1945 році фахівці “Діпромiста” (архітектори В. Новиков, Н. Панчук) у стислі терміни виконали на місці схему розпланування центральної частини міста, яку в загальному ми бачимо сьогодні. Укрупнено квартали зі збереженням пам'яток архітектури, створено нові магістралі, пішохідні вулиці, площі й бульвар, по осі якого розмістили театр [7, с. 425].

Український радянський архітектор Володимир Новиков у статті під назвою “Яким буде відроджений Тернопіль” (1945 р) написав: “Тернопіль в минулому в основній частині – місто тісноти. В ньому не було центру, вулиці надто вузькі, їх сполучення було дуже складним. Кwartали міста були надмірно маленькими, будинки притиснуті один до одного. Така багата по своїй забудові вулиця, як Першого травня складалася з трьох вузьких зламів, через що при незначному відносному рухові там часто траплялися нещасні випадки. Нами детально розроблений центральний район міста, в композиції якого провідну роль відіграє нова площа з проспектом. На площі, розміром більше гектара, розміщені нові будівлі – будинок Рад і драматичний театр. Вежа будинку Рад замикає магістраль, що йде на площу від вокзалу”, – зазначив автор статті про генплан міста [8].

Територія перед залізничним вокзалом мала вигляд, зовсім несхожий на теперішній. Залізнична колія для товарних поїздів проходила перед вокзалом. За таке розташування радянські архітектори піддали критиці своїх попередників і запланували створення привокзальної площі у тому вигляді, який маємо сьогодні. У перший повоєнний рік було побудовано залізничну станцію “Товарна” в мікрорайоні “Новий Світ”. Утворено площу перед вокзалом [7, с. 441].

Відповідно до схеми генплану, яку розробила проектна організація “Діпромiста”, центральну частину міста за 1946–1948 роки відбудовували у раніше існуючих межах. Відновлювали 14 зруйнованих будинків на бульварі Т. Шевченка (вул. Сталіна), крім цього, будували нову споруду кінотеатру “Перемога” на 500 місць – архітектор А. Маслов, у цей час він виконував обов'язки головного архітектора міста [5, арк. 6].

Зміна стилістичної спрямованості найповніше проявилась у громадських спорудах, які стали композиційними акцентами вулиць, площ і визначили художнє обличчя міста. Фасади цих споруд прикрашали елементами класичних форм. Архітектурі громадських споруд притаманна урочистість, а фасадам – симетричність [7, с. 429].

Кінотеатр “Перемога” (рис. 1) був найкращим у місті, з просторим фойє, читальним залом, естрадою. Архітектурний стиль кінотеатру – неокласицизм. Головний фасад має трикутний фронтон, де зосереджено композицію з барельєфним зображенням прапорів. Фронтон опирається на десять колон, увінчаних іонічними капітелями, по обидва боки від головного входу, над боковими дверима між спареними колонами встановлені великі вікна.

Варто зазначити, що у післявоєнний час Тернопільський обласний відділ у справах архітектури працював у складних умовах – не було достатньо досвідчених кваліфікованих кадрів, не було житла для працівників, належних побутових умов. З 1944 до 1949 року “Облпроект” за вказівкою міськради переселявся шість разів, у напівзруйновані приміщення без опалення та умов праці [5, арк. 4].

Рис. 1. Кінотеатр “Перемога”

Рис. 2. Вхід у парк імені Тараса Шевченка

Із 1947 до 1956 року головним архітектором міста Тернополя був призначений Г. А. Карасьов. Він народився 1918 року в місті Харкові. Геннадій Карасьов у 1940 році закінчив Харківський інститут інженерів комунального будівництва. Протягом 1956–1975 рр. працював начальником відділу у справах будівництва й архітектури Тернопільського обласного виконкому. В 1974 році став членом Спілки архітекторів СРСР. У 1975–1977 рр. – головний спеціаліст, начальник технічного відділу Тернопільського філіалу проектного інституту “Діпроцивільпромбуд” [7, с. 32].

Після Другої світової війни в Тернополі постали зразки архітектури “соцреалізму”. Саме тоді почали споруджувати так звані “сталінські” будинки. Типові проекти житлових будинків ще не були розроблені, житлове будівництво здійснювали за індивідуальними проектами, тому особливу увагу привертає “будинок на сходах” під номером 39 на вулиці Князя Острозького, архітектор Володимир Васильович Воловець (рис. 3). Ця “сталінка” стала першим фрагментом нового обличчя міста, поєднала помпезність оздоблення елементів фасадів будинку з використанням традиційних, однак удосконалених архітектурних форм (рис. 4) [1].

Рис. 3. Житловий будинок, вулиця Острозького, 39 у м. Тернополі

Рис. 4. Фрагмент фасаду житлового будинку вул. Острозького, 39 (фото Віктора Мадри)

У п'ятдесяті роки ХХ століття відбулося масштабне оновлення міської території Тернополя. Облаштоване велике водосховище на річці Серет з вищим рівнем води та більшою площею (400 га), яке змінило місто й надало йому своєрідного художнього образу [7, с. 425]. Закладено парк імені Тараса Шевченка, що простягнувся вздовж східного берега водойми. Частково відреставрований Старий замок, у якому згодом розмістився Палац спорту. Набережна вздовж парку була оформлена в неокласичному стилі. Вхід у парк імені Тараса Шевченка (рис. 2) прикрашений колонадою півкруглої форми з восьми квадратних колон, увінчаних коринфською капітеллю, що підтримували антаблемент. З двох боків колонади примикали прямокутні портики.

У 1956 році була розроблена документація на Тернопільський універмаг, кооперативний технікум, обласну лікарню.

У післявоєнні десятиріччя в Україні будували нові театри. Їх споруджували за традиційною схемою, з парадним портиком входу, послідовним розміщенням касового вестибюля та фойє, що напівкільцем оточує глядацький зал і сцену з обслуговувальними приміщеннями. Такий театр зведено і в Тернополі (архітектори І. Михайленко, Ф. Чорновол, В. Новиков) [7, с. 437].

Приміщення драмтеатру (рис. 5) споруджено на місці зруйнованого під час Другої світової війни будинку Польського державного банку. Архітектурний стиль драмтеатру – неокласицизм. Прямокутний будинок виконано з цегли, окремі елементи – з тесаного каменю. Головний південний фасад розкішно декорований. Його портик опирається на вісім кам'яних колон, завершених капітелями. У трикутному фронтоні зосереджено сюжетну композицію з барельєфним зображенням Тараса Шевченка в центрі, по краях – скульптурне зображення колгоспниці зі снопом у високо піднятій руці, фігури будівельника, юнака з розгорнутою книгою, скрипальки, танцівниці, які розкривають визначену скульптором тему в дусі радянського патріотизму “Вільна праця і радісний відпочинок”. По краях фронтона – об'ємні вази з плодами, завершує його скульптурна композиція з трьох постатей – жінки і двох чоловіків. Автор проекту фронтона – скульптор Георгій Шпак. Стеля портика прикрашена ліпними розетами з гранітними плитами. На краях фасад має по дві пілястри, аналогічні за розміром та декором з колонами. Портали дверей оформлені пілястрами з композитною капітеллю. Обрамлення прямокутних вікон першого і другого поверхів профільоване з ліпниною. У площині під карнизом вікна, – арабесковий орнамент. До портика ведуть 15 кам'яних східців з двома гранітними кулями в підставках. Перед головним фасадом – чотири чавунні ліхтарі на гранітних полірованих базах [11].

Рис. 5. Драмтеатр ім. Т. Шевченка, архітектори І. Михайленко, В. Новиков, Ф. Чорновол

Рис. 6. ЦУМ, архітектори І. Михайленко, В. Новиков, Ф. Чорновол

Залишив свій слід Володимир Новиков і на вулиці Руській. Саме в його схемі планування Руська запроектована широкою. Архітектор вважав за необхідне зробити більш “організований зв’язок” окремих районів з центром міста, розширивши магістраль за рахунок сторони з парними номерами будівель. Тривалий час після війни по середині Руської була пішохідна зона. Більше того, проект Новикова передбачав формування ще одного скверу в центрі міста, а саме вздовж цієї вулиці. Сквер планували від рогу сучасної вул. Шашкевича аж до вул. Танцорова [8].

Під час соціалістичної реконструкції і атеїстичної істерії на теренах України знищено тисячі шедеврів національного зодчества [7, с. 447]. Серед втрачених архітектурних перлин Тернополя – Парафіяльний костел Пресвятої Діви Марії Неустанної Помочі, зведений у 1904–1908 роках. Величний собор того часу був найвищою спорудою міста. На Генплані обласного центру 1945 року храм навіть був позначений, на відміну від Церкви Різдва Христового. Можливо, ця церква теж підлягала знесенню [3, с. 128]. У 1954 році надзвичайної краси костел був, на жаль, зруйнований. На його фундаментах збудовано ЦУМ (рис. 6), архітектори В. Новиков, І. Михайленко, Ф. Чорновол.

Із 1956 до 1973 року головним архітектором міста був Е. Е. Гронський. Едуард Гронський народився 15 січня 1929 року в Жмеринці на Вінничині. У 1954 році закінчив Львівський політехнічний інститут за спеціальністю “Архітектура”. Працював в організації “Облпроект” (1954–1956 рр.), у “Діпроцивільпромбуді” (1973–1983 рр.), Всесоюзному проектно-конструкторському інституті “Світло” (1983–1989 рр.) [1].

Рис. 7. Фонтан “Каскад”, архітектор Е. Е. Гронський

Рис. 8. Кооперативний коледж по вул. Руська, архітектор Е. Е. Гронський

Він розробив проект ансамблю торгово-кооперативного технікуму, згодом виконав проект відбудови та реконструкції готелю “Україна”, приміщення “Діпроцивільпромбуду”, виробничого комплексу інституту ВПКТІ “Світло”, майдану Волі, монументу Слави в однойменному парку, житлові будинки у Тернополі. Також Е. Гронський створив відомий у Тернополі в парку імені Т. Шевченка фонтан “Каскад”, що складається з верхнього фонтану і водоспаду. Шестиступеневий фонтан веде до Набережної. У вечірні години його освітлювали кольорові ліхтарі, що додавало йому чарівності.

Отже, на основі архівних матеріалів за 1945–1965 роки обласного відділу у справах архітектури при Тернопільському облвиконкомі, та опираючись на дослідження науковців, можна зробити висновок, що у повоєнний час піднято з руїн і згарищ майже повністю знищений Тернопіль, створено архітектурні ансамблі центру міста, споруджено житлові, громадські та культурно-освітні заклади, розширена вулична інфраструктура шляхом утворення площ, бульварів, скверів, здійснено додаткове озеленення парків, благоустрій

прилеглої території Тернопільського ставу. Сформувалось архітектурно-мистецьке середовище повоєнного міста, який нині милує око місцевих мешканців і туристів нашого міста.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архітектура повоєнного Тернополя (1945–1965 р.): розмова з архітекторами м. Тернополя: Бачинський Л. П., Водоп'ян А. І., Кичко М. В. та ін. / [підготувала Наталія Дацюк] // ТВП “Тернопільархпроект”. – 2017. – 13–14 березня.
2. Бойцун Л. Домініканський костюл у Тернополі / Л. Бойцун // Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. / [редкол.: Г. Яворський та ін.]. – Тернопіль : ВПК Збруч, 2008. – Т. 3 : П–Я. – С. 101.
3. Бойцун Л. Тернопіль у плині літ: Історико-краєзнавчі замальовки / Л. Бойцун. – Тернопіль : Джура. 2003. – 392 с.
4. Державний архів Тернопільської області, Ф. Р-1242. Тернопільський обласний відділ у справах будівництва і архітектури виконкому Тернопільської обласної ради народних депутатів, м. Тернопіль. – Оп. 1. – Спр. 138. Звіт про роботу спілки архітекторів м. Тернопіль 1952 р. – 9 арк.
5. Державний архів Тернопільської області, Ф. Р-1242. Тернопільський обласний відділ у справах будівництва і архітектури виконкому Тернопільської обласної ради народних депутатів, м. Тернопіль. – Оп. 2. – Спр. 83. Звіт про роботу Державного архітектурно-будівельного контролю 1947 р. – 12 арк.
6. Дуда І. Тернопіль. Що? Де? Як? / І. Дуда, Б. Мельничук. – К. : Мистецтво, 1989. – 239 с.
7. Історія української архітектури / Авсеєв Ю. С., Вечерський В. Е., Годованюк О. М. та ін. ; [під ред. В. І. Тимофієнка]. – Київ : Техніка, 2003. – 472 с.
8. Наджога Н. Генеральний план, відбудова і руйнування Тернополя в 1945-му. Як це було [Електронний ресурс] / Назарій Наджога // Режим доступу: /https://doba.te.ua/post/28949 (дата звернення 19.03.2017). – Назва з екрана.
9. Павлів Я. Карасьов Геннадій Іванович / Я. Павлів // Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. / [редкол.: Г. Яворський та ін.]. – Тернопіль : Видавн.-поліграф. комбінат “Збруч”, 2005. – Т. 2 : К–О. – С. 32.
10. Пелехатий Я. Архітектура Тернопільщини / Я. Пелехатий // Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. / [редкол.: Г. Яворський та ін.]. – Тернопіль : Видавн.-поліграф. комбінат “Збруч”, 2004. – Т. 1: А–Й. – С. 51–55.
11. Юрко І. Драмтеатр під мікроскопом. Зовнішній вигляд [Електронний ресурс] / Ірина Юрко // Режим доступу: http://poglyad.te.ua/ (дата звернення 19.03.2017). – Назва з екрана.

REFERENCES

1. Architecture postwar Ternopil (1945–1965), Conversation with architects of Ternopil: Bachinskiy, L., Vodopyan, A., Kychko, M. Ets., Prepared by Natalia Datsiuk, TVP “Ternopilarhproekt”, 2017, March 13–14. (in Ukrainian).
2. Boitsun, L. (2008), Dominican church in Ternopil, *Ternopilskiy entsyklopedychnyi slovnyk : u 4 t.* [Ternopil Encyclopedic Dictionary, in 4 vols.] Foreword G. Yavorskyi, Ternopil, Zbruch, Vol. 3, p. 101. (in Ukrainian).
3. Boitsun, L. (2003), *Ternopil u plyni lit: Istoryko-kraieznavchi zamalovky* [Ternopil in current years. Historical and regional sketches], Ternopil, Dzhura. (in Ukrainian).
4. *Derzhavnyi arhiv Ternopilskoï oblasti* [State archive of Ternopil region], fund R – 1242. Ternopil Regional Department for Construction and Architecture of the executive committee of Ternopil regional council deputies, Ternopil, des. 1, case 138 Report on the Union of Architects Ternopil city 1952, 9 pages. (in Ukrainian).
5. *Derzhavnyi arhiv Ternopilskoï oblasti* [State archive of Ternopil region], fund R – 1242. Ternopil Regional Department for Construction and Architecture of the executive committee of Ternopil regional council deputies, Ternopil, des. 2, case 83 Report of the State Architectural and Construction Control, 1947, 12 pages. (in Ukrainian).

6. Duda, I. and Melnychuk, B. (1989), *Ternopil. Shcho? De? Yak?* [Ternopil. What? Where? As?], Kyiv, Mystetstvo. (in Ukrainian).
7. Tymofiienko, V. (2003) *Istoriia ukrainskoi arkhitektury* [History of Ukrainian architecture] Kyiv, Tekhnika. (in Ukrainian).
8. Nadzhoha, N. (2016), *Heneralnyi plan, vidbudova i ruinuвання Ternopolia v 1945. Yak tse bulo* [General plan of destruction and rebuilding of Ternopil in 1945. As it was], available at: <http://doba.te.ua/post/28949>. (in Ukrainian).
9. Pavliv, Ya. (2008), Karasiov Gennady Ivanovich, *Ternopilskyi entsyklopedychnyi slovnyk : u 4 t.* [Ternopil Encyclopedic Dictionary, in 4 vols.] Foreword G. Yavorskyi, Ternopil, Zbruch, Vol. 2, p. 32. (in Ukrainian).
10. Pelekhayti, Ya. (2004), Architecture of Ternopil region, *Ternopilskyi entsyklopedychnyi slovnyk : u 4 t.* [Ternopil Encyclopedic Dictionary, in 4 vols.] Foreword G. Yavorskyi, Ternopil, Zbruch, Vol. 1, p. 51–55. (in Ukrainian).
11. Yurko, I. (2016), *Dramteatr pid mikroskopom. Zovnishnii vyhljad* [Drama theater under the microscope. Appearance], available at: <http://poglyad.te.ua>. (in Ukrainian).

УДК 7.071.1

Михайло Кузів

ЕКСПРЕСИВНІ ГЛИБИНИ ТВОРЧОСТІ ХУДОЖНИКА ДМИТРА ШАЙНОГИ

У статті висвітлено особливості творчого доробку заслуженого діяча мистецтв України, тернопільянина Дмитра Шайноги як носія традиційної львівської школи живопису з притаманним їй тяжінням до формалістичних тенденцій. Розкрито внесок художника у культурно-мистецьке життя краю. Охарактеризовано постімпресіоністичні з виразними елементами експресіонізму риси пейзажних полотен Дмитра Шайноги на тлі панівного на той час соцреалізму.

Ключові слова: соцреалізм, експресіонізм, стилістика, пейзаж, живопис.

Михаил Кузив

ЭКСПРЕССИВНЫЕ ГЛУБИНЫ ТВОРЧЕСТВА ХУДОЖНИКА ДМИТРИЯ ШАЙНОГИ

В статье освещены особенности творчества заслуженного деятеля искусств Украины, тернопольянина Дмитрия Шайноги как носителя традиционной львовской школы живописи с присущим ей тяготением к формалистическим тенденциям. Раскрыт вклад художника в культурно-художественную жизнь края. Охарактеризованы постимпрессионистические с выразительными элементами экспрессионизма черты пейзажных полотен Дмитрия Шайноги на фоне господствующего в то время соцреализма.

Ключевые слова: соцреализм, экспрессионизм, стилістика, пейзаж, живопись.

Mykhailo Kuziv

THE EXPRESSIVE DEPTHS CREATIVITY OF ARTIST DMYTRO SHAINOHA

This article talks about the peculiarities of creative heritage of the Honored Artist of Ukraine, a member of the Ternopil Association of the Union of Artists of Ukraine, Dmytro Shainoha. The